

VERANTWOORD INKOPEN BIEDT VEEL KANSEN

‘Wacht niet af, begin vandaag nog’

Door Jurjen de Jong

Het is voor sommige inkopers misschien nog wennen, maar ons vak staat meer dan ooit middenin de samenleving. ‘De inkoper heeft een heel belangrijke sleutel in handen voor het oplossen van grote maatschappelijke problemen’, zegt Karin van IJsselmuide. Zij beschrijft hoe Nevi hierop inspelt en welke nieuwe kansen dit biedt, ‘voor zowel de planeet als de inkoper.’

Karin van IJsselmuide

- Manager Maatschappelijke Programma's bij Nevi, sinds april 2019 (kwam in 2007 in dienst).
- Coördinator van Social Development Goal 12 van de Verenigde Naties voor het ministerie van Buitenlandse Zaken (sinds maart 2019).
- Lid Commissie van Deskundigen Non-food bij Stichting Milieukeur (sinds april 2018).
- Werkte vier jaar mee aan ISO 20400 (duurzaam inkopen) voor NEN.
- Ruim twintig jaar ervaring als inkoper voor bedrijfsleven en overheid.

Wat kun je hiermee als inkoper in de dagelijkse praktijk?

'Laten wij, inkopers, in eerste instantie vooral praktisch blijven. Doen waar we goed in zijn, maar dan meestal net ietsje anders: verantwoord inkopen. Iedereen kan vandaag beginnen met het maken van (nog) betere keuzes. Bovendien is de manier van inkopen aan het veranderen. Bijvoorbeeld blockchain wordt belangrijker, want dat vergroot de transparantie. Dus je moet je kennis op peil houden. Dat besef begint nu door te dringen.'

Als nu tien grote organisaties het voortouw nemen. Zelf verantwoord inkopen en dat ook eisen van hun ketenpartners. Dan moet (bij wijze van spreken) al de helft van alle bedrijven daarin mee.

'Dat is helemaal geen raar idee voor een land als het onze, met diverse grote partijen die echt welwillend zijn. Die hoog willen scoren op dit vlak.'

Vervolgens dalen de kosten van verantwoorde producten en diensten. Die worden daardoor aantrekkelijker. Waardoor die kosten nog verder dalen, zoals bij zonnepanelen. Zo gaat een vliegwiel draaien. Klaar is kees.

'Klopt, maar nu toch even concreet. Tussen 'zeggen' en 'doen' gaapt nog wel een enorm gat. Zelfs bij bedrijven die op allerlei punten al jaren ongelooflijk goed bezig zijn, beweegt hun inkoop nog nauwelijks mee.'

Waar zit dat op vast?

'Dat kan van alles zijn. Gewoontepatronen in de cultuur van de branche. Of moeilijk te verenigen doelen voor inkoop, zoals tegelijk langetermijn-verduurzaming en

kortetermijn-kostenverlaging. Met energiebesparing gaat dat heel goed samen, maar rond sommige andere producten en maatschappelijke thema's is dat lastiger. Hoeveel bewegingsruimte heeft de inkoper dan? Dan komt het aan op leiderschap. Het helpt enorm als dat bij de top goed zit.'

'De manier van inkopen verandert. Dat besef begint door te dringen'

Wat is leiderschap in dit geval?

'Dan kom je op het niveau van menselijke drijfveren. De één heeft intrinsieke motivatie voor maatschappelijk verantwoorde keuzes. De ander doet dat meer vanuit risicomanagement. Of heeft aandeelhouders en/of andere stakeholders die daar op aandringen. Maar welke drijfveer het ook is, dat maakt voor Nevi niets uit. Het gaat om de impact. Dat er een situatie komt, waarin de inkoper iets heeft uit te leggen als die níét duurzaam inkoop. Gelukkig zie je dat wel toenemen.'

Vanuit de top van ons land hoor je soms geluiden als: 'Verduurzaming gaat ons allemaal geld kosten.' Dat klinkt niet aantrekkelijk.

'Klopt, en het is bovendien slechts één kant van het verhaal. Leiderschap tonen is: meteen erbij zeggen wat duurzaamheid allemaal oplevert. Bijvoorbeeld: door schonere lucht leef je langer. Voor een bedrijf kan als voordeel gelden: mee kunnen blijven doen aan tenders die tegenwoordig alleen toegankelijk zijn voor organisaties die duurzaam bezig zijn.'

Als de bal in belangrijke mate bij de top ligt, wordt het relevant om die in de goede stand te krijgen.

'Daarom is het zaak om op te trekken met partijen die invloed hebben op directies en besturen. Maar zulke partijen bevinden zich nog te weinig in het Nevi-netwerk. Dus we moeten meer de boer op. Contacten leggen. Daar ben ik nu dan ook mee bezig.'

Hoe begin je zoiets?

'Daar is niet één vaste methode voor. Het is ook een kwestie van goed aanhaken bij kwesties die spelen. Zo hebben we een tijdje terug advies uitgebracht aan de Rijksoverheid over maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) en ISO 20400. Daarin pakte Nevi het voortouw. Vervolgens kregen we het verzoek om lid te worden van het klankbordoverleg van de Rijksoverheid over MVI. Zo leerde Stientje van Veldhoven (die nu minister is) Nevi kennen. Daardoor werd het in 2019 opeens mogelijk om haar uit te nodigen bij Nevi. Heel belangrijk en bijzonder dat we als Nevi een keer direct met haar in gesprek konden. Maar vijf jaar geleden had je dat nooit zo kunnen plannen.'

Dat was toen. En wat is een voorbeeld van 'goed aanhaken' anno nu?

'Met zestien anderen werk ik nu aan de Social Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties' (zoals elders in dit Impactverslag toege-licht). 'Ook nu weten we niet zeker waar dat ons gaat brengen. Maar in de eerste maanden zien we al beweging de goede kant op. Zo stuurde SDG Nederland, mede namens Nevi, een brief aan de minister-president over de

'groei-agenda' van het kabinet. Dat zou Nevi nooit zelf gedaan hebben. Nu konden we meeliften. Daardoor valt de naam Nevi opeens in heel andere kringen.'

'Onze teams van deskundigen zitten heel diep in de materie'

Met welke organisaties zou Nevi zo in contact kunnen komen?

'Dankzij het SDG-circuit is Nevi nu benaderd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Ze willen dat ik kom uitleggen wat Nevi voor gemeenten kan betekenen. Dat gesprek is nog nooit gevoerd.

Ik krijg opeens een overleg met de koepel van universiteiten, de VSNU. Dat gaat niet alleen over inkopen, maar ook over opleiden van mensen. Prima ontwikkeling dat zij bellen. Gebeurt ook voor het eerst.

Zo hoop ik ook lijnen te kunnen leggen richting de SER en VNO-NCW. Als dergelijke organisaties hun netwerk kunnen inspireren tot verantwoord inkopen, dan gaan we echt heel grote slagen maken. Dat vraagt tijd, maar het begin is er.'

En dan zijn de SDG's nog maar één voorbeeld van aanhaken.

'Klopt. Het gaat meer kanten op. Het nieuwe Nevi-beleid zegt dat we ons actiever bezig-houden met maatschappelijke thema's. Zo hebben we in Limburg een programma lopen

met als doel: gezond en zoveel mogelijk lokaal geproduceerd voedsel op de Limburgse werkvloer, in de zorg, in het onderwijs, de sport en de horeca. Dat heet LOF en daarbij krijgt iedere speler in de keten een eerlijke prijs betaald en worden duurzame investeringen beloond.

Samen met onder meer het ministerie van VWS zijn we bezig met landelijke ontwikkelingen in de zorg' (zoals verderop in dit Impactverslag toegelicht).

We haken ook in op de actualiteit. De maatschappij is constant in beweging. We zien allemaal hoe snel berichten zich tegenwoordig verspreiden. En ook het tempo van de reacties daarop. Dus iedere dag kan er opeens iets spelen voor Nevi om op in te haken. En dan uiteraard wel met een doordacht verhaal.'

Maar je kunt niet alles weten over alle onderwerpen.

'Hierbij krijgen we steun van onze teams deskundigen. Zij zitten heel diep in de materie. Weten meteen hoe het zit. Dat gaat het snelst. Voor Nevi is die snelheid en werkwijze nieuw en nog even wennen; dat begrijp ik. Maar langzamer reageren op iets actueels, dat werkt vandaag de dag niet meer. Dit is hoe de wereld functioneert anno 2020. Ons vak staat middenin de maatschappij, nu meer dan ooit.'

Toch even terug naar die inkoper. Als het allemaal zo dynamisch is, kan die dan niet beter even afwachten?

'Absoluut niet. Het is juist extra reden voor inkopers om te zeggen: grote bewegingen duren lang, ik wacht dat niet af, ik begin maar vast.'

'Meer dan ooit staat inkoop middenin de maatschappij'

Maar waarmee dan?

'Er is altijd iets wat bij jouw organisatie past: zonnepanelen, afval (beter) scheiden, andere eisen stellen aan je leveranciers.... De wereld gaat hoe dan ook die kant op. Dus hier speelt ook je eigen toekomst als inkoper. Doe hier ervaring mee op. Begin klein en werk stap voor stap.'

Voor sommigen is dat lastig. Die hebben een handvat nodig.

'Klopt. Daar spelen we dan ook op in. Met diverse tools, stappenplannen, workshops en trainingen over MVI, klimaatneutraal en circulair inkopen. Daarmee hebben we al honderden deelnemers een stap verder geholpen qua bewustwording en kennis. Dat blijft natuurlijk ergens. Ik ben daar benieuwd naar.'